

SVENSKT NÄRINGSLIV

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö

Vår referens/dnr:

Anna Bergsten
Dnr: 2024-51

Er referens/dnr:

A2024/00424

2024-06-20

Remissvar

Arbetslivskriminalitet – myndighetssamverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete (SOU 2024:14)

Svenskt Näringsliv har getts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat delbetänkande av Delegationen mot arbetslivskriminalitet.

Sammanfattning

- Svenskt Näringsliv delar delegationens övergripande bedömning att myndighetssamverkan är avgörande i arbetet mot arbetslivskriminalitet samt att styrningen av det myndighetsgemensamma arbetet behöver bli tydligare och mer långsiktigt. Vi tillstyrker därför delegationens förslag om att skriva in i respektive myndighets instruktion att myndigheterna ska delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet.
- Svenskt Näringsliv avstyrker delegationens förslag om att det ska framgå av Arbetsmiljöverkets och Skatteverkets instruktioner att myndigheterna ska bidra till arbetet mot människohandel och liknande brott.
- Svenskt Näringsliv avstyrker delegationens förslag om att i Arbetsmiljöverkets instruktion införa en bestämmelse där det tydliggörs att verket får informera arbetsmarknadens parter om förhållanden som kan ha betydelse för parternas verksamhet.
- Svenskt Näringsliv ifrågasätter effektiviteten med delegationens förslag om att upprätta en ny myndighetsgemensam tipsportal.

Generella synpunkter

Arbetslivskriminalitet innebär att företag medvetet och systematiskt bryter mot lagar och regler i arbetslivet och på så sätt skaffar sig konkurrensfördelar och snedvrider konkurrensen. Svenskt Näringsliv anser att arbetslivskriminalitet aldrig kan accepteras utan ska motverkas i alla dess former. Konkurrensneutralitet ska eftersträvas i alla lägen och de företag som medvetet bryter mot regler ska drabbas av kännbara sanktioner. Snedvrیدن

Svenskt Näringsliv Confederation of Swedish Enterprise

Postadress/Address: SE-114 82 Stockholm Besök/Visitors: Storgatan 19 Telefon/Phone: +46 (0)8 553 430 00
svensknaringsliv.se Org. Nr: 802000-1858

konkurrens drabbar våra medlemsföretag, näringslivet i stort och vårt gemensamma välstånd.

Ett väl fungerande och rättssäkert kontroll- och sanktionssystem är av stor vikt för att skapa konkurrensneutralitet och en trygghet för både arbetsgivare och arbetstagare. Sanktioner bidrar till efterlevnaden av regler och förhindrar att arbetsgivare försöker konkurrera genom att inte ta sitt ansvar. Tyvärr finns det alltid aktörer som undviker att ta sitt ansvar, vilket inte är acceptabelt.

Åtgärder för att komma åt arbetslivskriminalitet måste vara träffsäkra och effektiva. Risken med att införa regler med dålig precision är att företag generellt drabbas av skadliga regleringar, vilket försämrar konkurrenskraften för de stora flertalet företag som vill göra rätt.

Synpunkter gällande delegationens bedömningar och förslag

Svenskt Näringsliv anser att delegationen på ett förtjänstfullt sätt beskrivit hur illa arbetet mot arbetslivskriminalitet sköts under åren till exempel när det gäller bristen på styrning. Enorma resurser och statliga medel har lagts på fel saker vilket lett till fel och för få effektiva åtgärder och aktiviteter. Svenskt Näringsliv har länge drivit på för en bättre uppstyrning av arbetet och ser därför positivt på flera av delegationens bedömningar och förslag i denna riktning.

Svenskt Näringsliv delar delegationens bedömning om att myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet är en viktig verksamhet som fortsatt bör prioriteras och vi är positiva till den pågående myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet som bedrivs. Fenomen på arbetsmarknaden förändras snabbt, vilket kräver en snabbfotad verksamhet. Kriminaliteten är komplex och spänner över flera områden, exempelvis skatte- arbetsmarknads- och migrationsområdet. Samverkan mellan myndigheter är ett effektivt och framgångsrikt sätt att komma till rätta med problematiken på arbetsmarknaden.

Vidare delar Svenskt Näringsliv bedömningen att regeringen bör tydliggöra målet för samverkan till myndigheterna men att den myndighetsgemensamma organisationen kan behöva utvecklas ytterligare. Vi är övertygade om att en tydligare styrning i kombination med åtgärder gällande sekreteshinder, som förhoppningsvis kommer på plats inom kort, är två centrala pusselbitar i arbetet mot arbetslivskriminalitet.

Delegationen har också på ett tydligt sätt redovisat lärdomar från Belgien samt det gränsöverskridande arbetet på området. Det är bra att vi i Sverige kan dra nytta av lärdomar från andra länder, även om man ska vara medveten om att förutsättningarna skiljer sig åt.

Vidare delar Svenskt Näringsliv delegationens bedömning om att samverkan mot organiserad brottslighet och samverkan mot arbetslivskriminalitet bör fortsatt vara två separata uppdrag. Risk finns annars att åtgärderna inte blir tillräckligt träffsäkra och effektiva vilket kan leda till negativa effekter på både företags- och samhällsekonomisk nivå.

Trots att Svenskt Näringsliv delar en hel del av delegationens bedömningar, anser vi det vara problematiskt att delegationen så tydligt fokuserar på frågor om att motverka utnyttjande av utländsk arbetskraft samt utsatta arbetstagare inklusive människohandel. Utgångspunkten bör i stället vara att vidta åtgärder mot kriminella aktörer som i sin tur utnyttjar arbetstagare, oavsett nationalitet. Svenskt Näringsliv anser att delegationen bör utgå från företagets behov och deras möjligheter att verka på en konkurrensneutral

marknad utan kriminella aktörer. Utan ett företagarperspektiv finns en stor risk att seriösa företag fortsatt kommer att drabbas i stor utsträckning av arbetslivskriminalitet och att åtgärderna inte blir tillräckligt träffsäkra.

Frågan om utnyttjande av utländsk arbetskraft är inte ny och ett antal förslag har arbetats fram och prövats under åren. Exempelvis har tidigare utredningar undersökt frågan om bättre information till utsatta arbetstagare, det finns organisationer för papperslösa, myndigheter har information på sina respektive hemsidor, instruktioner har tagits fram för inspektörer avseende människohandel och direktnummer upprättats till en specifik enhet hos polisen. Det finns även överväganden och konkreta förslag i betänkandet Ett förbättrat system mot arbetskraftsexploatering m m (SOU 2021:88)¹.

I detta sammanhang är det viktigt att notera att det finns olika grupper av utländsk arbetskraft som kan befinna sig i Sverige och arbeta på olika tillståndsgrunder eller utan tillstånd. Den uppehållsrättsliga grunden skiljer sig åt mellan exempelvis EU-medborgare, asylsökande, tredjelandsmedborgare och utländska studenter. Tillståndsgrunden i sig har betydelse för vilka åtgärder mot missbruk som är relevanta och effektiva.

Svenskt Näringsliv delar inte delegationens bedömning gällande ökat främjande och breddat ändamål för statsbidraget till arbetsmarknadens parter. Det är pengar som riskerar att gå till annat än vad som avsetts. Svenskt Näringslivs tidigare erfarenheter visar att så varit fallet. Begreppet arbetslivskriminalitet tenderar att tolkas brett av Arbetsmiljöverket som är den aktör som ansvarar för fördelningen av bidraget. Det är inte ett effektivt och ansvarsfullt sätt att använda skattemedel.

Mer specifikt om delegationens förslag

Vad gäller delegationens förslag om att skriva in i respektive myndighets instruktion att myndigheterna ska delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet och därmed skapa en tydligare och mer långsiktig styrning av arbetet tillstyrker Svenskt Näringsliv detta förslag. Vi delar vidare delegationens bedömning i stort om behovet av att inrätta någon form av central styrning antingen i form av ett kansli eller en särskild samordningsfunktion i Regeringskansliet. Tilläggs bör att Svenskt Näringsliv sedan lång tid tillbaka har ifrågasatt ordningen att Arbetsmiljöverket har en samordnande funktion. Vi kvarstår vid denna uppfattning.

Gällande förslaget om att det ska framgå av Arbetsmiljöverkets och Skatteverkets instruktioner att myndigheterna ska bidra till arbetet mot människohandel och liknande brott avstyrker Svenskt Näringsliv detta mot bakgrund av att framför allt Arbetsmiljöverket redan har en hel del uppdrag inom ramen för arbetslivskriminalitet. Myndigheten har under de senaste åren successivt utökat verksamheten mot arbetslivskriminalitet och det är tydligt att deras fokus skiftat åt detta håll. Ytterligare uppdrag på detta område skulle riskera att myndigheten tappar fokus på sin kärnverksamhet, nämligen att arbeta för en god arbetsmiljö och vara ett stöd i det förebyggande arbetsmiljöarbetet för de stora flertalet arbetsgivare som vill följa regelverket men ser svårigheter med detta. Svenskt Näringslivs ställningstagande i denna del förtar naturligtvis inte allvaret och vikten av att hindra och bekämpa människohandel och liknande brott. Denna typ av brottslighet ligger dock inom ramen för annan rättslig reglering och andra myndigheters mandat.

¹ [remissvar_2021-189.pdf \(svensktnaringsliv.se\)](#)

Svenskt Näringsliv avstyrker även förslaget om att i Arbetsmiljöverkets instruktion införa en bestämmelse där det tydliggörs att Arbetsmiljöverket får informera arbetsmarknadens parter om förhållanden som kan ha betydelse för parternas verksamhet. Ett sådant förslag skulle i praktiken kunna innebära att myndigheter kontrollerar kollektivavtal och bedömer om lön och andra arbetsvillkor är "dåliga" eller inte för att i nästa steg informera relevant partsorganisation. Det är inte en lämplig ordning. Kollektivavtal är civilrättsliga avtal och sanktionerade genom regler om ogiltighet och skadestånd. Myndigheter ska inte ägna sig åt att utöva tillsyn över civilrättsliga avtal. Varje aktör har sin roll och detta bör inte sammanblandas eller riskera att sammanblandas. Myndigheterna agerar inom sitt mandat, parterna agerar inom sitt mandat. Denna rågång är speciellt viktig att upprätthålla inom detta område där samtliga parter i grunden vill samma sak och strävar mot samma mål nämligen att arbeta mot arbetslivskriminaliteten.

Gällande delegationens förslag om att genom en förordning upprätta en ny myndighetsgemensam tipsportal ifrågasätter Svenskt Näringsliv effektiviteten med detta förslag. Att lämna tips till myndigheter i egenskap av privatperson, anställd, parter eller annat är möjligt redan idag. Tanken med en gemensam tipsportal är att underlätta för uppgiftslämnare samt att därigenom få in fler tips än man får idag. Det är positivt att så goda förutsättningar som möjligt skapas för att tipsa om arbetslivskriminalitet och Svenskt Näringsliv kan se fördelarna med förslaget. Dock uppväger fördelarna inte de nackdelar som kan komma med en sådan funktion. Angiverikultur och viljan att "sätta dit" konkurrenter, risk för att rättshaverister utnyttjar systemen samt förväntningar från uppgiftslämnare att man ska ta hand om alla tips som kommer in är bara en del av de negativa tänkbara konsekvenser som vi ser. Dessutom finns en risk att berörda myndigheter tvingas agera på flertalet ogrundade tips när de borde lägga tid på annat. Det finns således anledning att även ifrågasätta kostnadseffektiviteten av en sådan funktion.

Myndighetssamverkan kommer inom kort att underlättas med nya regler mot sekretesshinder, något som kommer att innebära att myndigheterna kan dela information mellan varandra på ett mer effektivt sätt. Med delegationens förslag kommer även styrningen gällande myndighetssamverkan bli bättre. Mot bakgrund av ovan uppräknade risker som inrättandet av en gemensam tipsfunktion kan innebära anser Svenskt Näringsliv att man åtminstone bör avvakta med att införa en tipsfunktion till dess man sett hur arbetet fortskrider och om behov finns. I det fall regeringen ändå väljer att gå vidare med en förordning om tipsfunktion, bör en utvärdering ske efter viss tid samt löpande.

Svenskt Näringsliv

Mattias Dahl
Vice VD